

ESTRUCTURES DISLOCADES I QUANTIFICADORS*

1. Les dislocacions a l'esquerra amb clíctic de represa

L'objectiu que ens plantejem en aquest treball és d'introduir algunes precisions i, de vegades, correccions, a l'anàlisi de les dislocacions a l'esquerra amb clíctic de represa presentada a Cinque (1990). El tipus de construccions de què ens ocuparem ha rebut un tractament relativament ampli dins de la bibliografia (vegeu, a tall d'exemple, CINQUE 1977, RIVERO 1980, VAN HAAFTEN, SMITS I VAT 1983, DOLCI 1986), però probablement dins del marc generatiu l'estudi més exhaustiu al respecte és el de Cinque (1990). L'interès teòric d'aquesta proposta d'anàlisi depassa la caracterització de la construcció en ella mateixa (que, tot i així, no és trivial, tal com demostra la discussió freqüent des d'una òptica normativa), ja que contribueix a delimitar les diferències entre els diversos tipus de dependències-A' i permet establir-ne les propietats. Així, Cinque arriba a la conclusió que aquelles propietats que s'havien considerat definitòries de les representacions resultants de moviment-qu (per l'aplicació de la regla 'Moveu- α ' a la sintaxi) no formen un conjunt monolític ni tampoc defineixen una classe homogènia de construccions. Les nostres consideracions intentaran matisar una part important de la seva argumentació: aquella que fa referència a la dislocació aparent de quantificadors. Una caracterit-

* Aquest treball forma part del projecte de recerca que l'autor duu a terme gràcies a una beca d'investigació atorgada pel Ministerio de Educación y Ciencia. Voldria fer constar aquí el meu agraïment a Anna Bartra, Carme Picallo, Gemma Rigau i Joana Rosselló pels seus comentaris, sense que això impliqui que comparteixen les opinions o els possibles errors continguts en aquestes pàgines.

zació més acurada de les dades (§2), que troba recolzament en altres construccions que a primer cop d'ull semblen independents del cas estudiat (vegeu §§ 3 i 4), ens obliga a abandonar aquesta part de la seva argumentació i a concloure que els quantificadors realment dislocats han de ser per força reanalitzables com a FNs, mentre que els quantificadors davantjats que llicencien un objecte buit creen estructures quantificacionals a la sintaxi d'una manera anàloga a com ho fan els constituents sotmesos a Topicalització i no es poden considerar casos de dislocació en el sentit que establirem a continuació.

Si féssim una descripció informal d'aquestes estructures, les podríem caracteritzar pel fet de presentar en una posició perifèrica de l'esquerra un constituent no emfàtic que generalment és reprès intraoracionalment per un pronom clític:

- (1) *La bibliografia*, has de seleccionar-la amb molta cura.

A fi de delimitar amb prou exactitud la construcció de què parlarem, sembla pertinent de distingir –almenys per a les llengües romàniques– les dislocacions a l'esquerra amb clític (*Clitic Left Dislocation*, CLLD, d'ara endavant) d'una construcció semblant anomenada dislocació a l'esquerra amb tema sostingut (*Left Dislocation* o, de manera més precisa, *Hanging Topic Left Dislocation*, HTLD):

- (2) *La bibliografia?* No sé com abordar aquest garbuix.

Els trets sintàctics que diferencien aquestes dues construccions han estat descrits així per Cinque (1990):¹

a) Mentre que el constituent dislocat de les CLLDs (cf. [3]) pot ser qualsevol projecció màxima (FP, FA, FV, FQ, FComp), les HTLDs (cf. [4]) permeten només la dislocació de FNs.

1. Per limitacions d'espai, assumirem globalment la descripció de CINQUE 1990, tot i que en alguns punts discrepem quant a la caracterització de les dades i a les conclusions que n'extreu. Val a dir que els exemples del català que presentem dins d'aquesta secció són inspirats directament en els que Cinque dona per a l'italià.

- (3) a. A la platja, ja hi hem anat.
 b. Simpàtica, no ho ha estat mai.
 c. Rebutjat pels seus col·legues, no ho serà mai.
 d. Totes, no les tindrè fins demà.
 e. Que beu, ho saben tots.

- (4) * Amb la portera, mai no he discutit amb ella.

b) D'entrada podem trobar casos de CLLD en qualsevol tipus d'oració subordinada (*cf.* [5]). En canvi, les HTLDs queden pràcticament restringides a clàusules radicals –marginalment, però, apareixen també dins de les completives d'alguns verbs d'actitud proposicional (*cf.* [6]).

- (5) a. L'única persona que al Joan, no li ha fet un favor sóc jo.
 b. Sabien que la guerra, la guanyarien.
 c. Des que al mercat, hi va el meu marit, mengem com reis.

- (6) ²/_{*} Afirmen que la portera, haurien de fer fora aquesta tafanera.

c) En principi no hi ha límit teòric per al nombre de constituents que poden concórrer com a constituents dislocats a l'esquerra amb clíctic de represa (*cf.* [7a]), mentre que en el cas de la HTLD només n'apareixerà un (*cf.* [7b]).

- (7) a. Les claus, l'escolanet, a la sagristia, no les hi ha deixat pas.
 b. * L'escolanet, els cilicis, no li parlis a aquest beneit de tals andròmines.

d) Tal com indica el nom de la construcció, l'element de represa intraoracional a les CLLDs pot ser solament un pronom clíctic (*cf.* [8]) –o bé un pronom buit *pro*, si el constituent dislocat és un subjecte. Pel que fa a les HTLDs, aquesta funció també la poden dur a terme un adverbi, un pronom tònic o un epítet anafòric (*cf.* [9]).

- (8) a. A Bagdad, diuen que hi construïran una sinagoga.
 b. * A Bagdad, diuen que construïran una sinagoga en aquell racó de món.

(9) Bagdad? Diuen que construiran una sinagoga en aquell racó de món.

e) Els constituents dislocats a l'esquerra amb represa de clíctic palesen connectivitat obligatòria amb la posició intraoracional, és a dir, sembla que es comportin com si es trobessin en posició argumental pel que fa al Cas, la Teoria del Lligam, etc. (cf. [10]). Per contra, a les HTLDs no hi ha cap fenomen de connectivitat.

- (10) a. En ella (*mateixa), la Maria diu que no hi pensem mai.
 b. En ella ^{''}/* (mateixa), la Maria no hi pensa.

f) Contràriament al que passa amb les HTLDs, la relació entre l'element dislocat i el clíctic de represa de les CLLDs és sensible a les restriccions d'illa forta (*strong islands*):

- (11) a. * Al Carles, et parlaré només de les persones [que li agraden] (FN complexa)
 b. * Si ric creus que [haver-ho estat] no l'afalaga, t'equivoques (Subjecte oracional)
 c. * A casa, l'hem perdut [abans que hi arribés] (Adjunt adverbial)

Juntament amb aquest conjunt de propietats sintàctiques distintives, Cinque (1977) i Dolci (1986) n'enumeren d'altres de caire entonacional i pragmàtic que contribueixen a la diferenciació de les dues construccions. Si bé a les CLLDs la baixada de la corba entonacional que separa el constituent dislocat de la clàusula pot arribar a ser mínima, el tema sostingut ha d'anar seguit d'un fort tall entonacional i, de vegades, si no hi afegim a més un contorn interrogatiu, la construcció no arriba a ser bona. La HTLD s'apropa molt a allò que la gramàtica tradicional i prescriptiva ha qualificat d'anacolut. D'altra banda, sembla prou evident que les dues estructures no són equivalents des del punt de vista pragmàtic, però com que no podem entrar a exposar els detalls de la distinció, remetem el lector als treballs esmentats.

Tot i que les dues propietats sintàctiques (e-f) s'havien considerat tradicionalment com a diagnòstic d'estructures que implicaven moviment-
 qu, Cinque (1990) les dissocia del moviment i analitza les CLLDs com a

construccions generades a la base que constituïrien la representació pura de cadenes de lligam (*binding chains*)² que no són resultat de desplaçament sintàctic. Així, l'element dislocat es generaria directament en una posició perifèrica de Tòpic³ des d'on *llogaria* la cadena (clític, *pro*) de l'interior de la clàusula sense la intervenció de cap operador. En aquest sentit, la suposada dicotomia moviment/no-moviment tindria el seu correlat en la presència o absència d'operadors. Segons Cinque, doncs, l'estructura que formaria un parell mínim amb la CLLD, però amb moviment-qu, seria la Topicalització o Moviment de Focus. Es tracta d'aquells casos que, com (12), presenten un constituent desplaçat a l'esquerra, entonacionalment prominent (èmfasi)⁴ i amb una interpretació contrastiva:

(12) MONGETES diu que vol (i no croquetes)

D'acord amb la seva anàlisi, la Topicalització comporta la generació (o trasllat) d'un operador nul a [Esp, FComp], llicenciat per la força quantificacional de la construcció, el qual lliga una variable en posició argumental: és per això que el clític ha de ser obligatòriament absent, ja que altrament obtindríem una quantificació vàcua. La representació que dóna per a una frase de l'italià com *GIANNI vedrà domani* 'EL JOAN veurà demà' és la de (13):

(13) [*GIANNI*_i [_{FC} FN_i [_{EI} *vedrà e_i domani*]]]

Les CLLDs, en canvi, no pressuposen cap força quantificacional ni, per

2. Per a la distinció entre cadena de lligam (*binding chain*) i cadena de recció (*government chain*), vegeu el capítol 1 de CINQUE 1990.

3. Si bé s'accepta generalment l'existència d'aquesta posició, no tenim coneixement que s'hagi fet cap proposta de regularització, des del punt de vista de la Teoria X', de les regles de CHOMSKY 1977 per a la generació de Top:

(i) R1: S" → TOP S' $\left\{ \begin{array}{l} S'' \\ \end{array} \right\}$
 R2: S' → COMP $\left\{ \begin{array}{l} S \\ \end{array} \right\}$

4. Destaquem els constituents focalitzats amb majúscules, una convenció molt estesa.

tant, cap operador nul. D'aquí que la presència del clític associat a la categoria buida sigui plenament opcional,^{5,6} amb l'única excepció de l'objecte directe, que ha de ser reprès necessàriament pel pronom: segons Cinque, l'explicació està en el fet que només les FNs són caracteritzades amb els trets [\pm anàfora, \pm pronominal] i, com que per aquest motiu se sotmeten a la Teoria del Lligam, són les úniques categories buides que s'hauran d'identificar com a PRO, *pro*, traça de FN o variable.⁷ Solament amb un clític podrà ser legitimada la posició buida d'objecte de construccions dislocades, mitjançant la configuració habitual de clític-«traça» (o bé, clític-*pro*).

2. Quantificadors dislocats

Sota l'anàlisi de Cinque (1990) que acabem d'esbossar a la secció 1, es produeix una asimetria aparent quan el constituent dislocat no és una FN

5. El català contradiu frontalment aquesta generalització, ja que la presència del clític de represa a les CLLDs és exigida no tan sols en els casos de dislocació de FNs en funció d'objecte directe, sinó també en el de dislocació d'algunes FPs, FAs, etc., subcategoritzades o no:

- (i) a. Al jutge, *(li) vaig dir una mentida.
- b. A Lisboa, no *(hi) podràs anar.
- c. Provocatiu, m'*(ho) ha semblat sempre.
- d. D'aquella relliscada, *(en) parlava tot el veïnat.
- e. Amb aquells poca-soltes, us *(hi) hauríeu barallat.
- f. Amb entusiasme, *(hi) ha treballat tota la seva vida.
- g. A l'Empordà, *(hi) té una masia.

No tenim cap explicació satisfactòria per a aquest contrast tan fort amb les dades de l'italià, però en qualsevol cas, algunes de les afirmacions que Cinque fa respecte a l'opcionalitat del clític s'haurien de matisar, en la mesura que considera l'anàlisi de les CLLDs generalitzable a les altres llengües romàniques i n'extreu conclusions teòriques importants, com hem vist.

6. En català i en espanyol, les dislocacions a la dreta presenten les mateixes propietats que les CLLDs, però sembla que no passaria el mateix en italià, on la represa pronominal és plenament facultativa fins i tot en el cas de l'objecte (BENINCÀ 1986).

7. El pronom buit que fa de correlat intraoracional dels subjectes dislocats (FNs) es veu sormès a la mateixa restricció, però amb la diferència que aquesta categoria buida no és llicenciada per un clític lèxic, sinó per la flexió verbal.

sinó un quantificador que correspon a la posició d'objecte intraoracional (cf. [14]): en aquest cas el clític no apareix.

- (14) a. *Qualcosa, farò, non preoccuparti.*
 b. *Qualcuno, troverò di sicuro per questo compito.*

Aquests exemples amb un quantificador nu (*bare quantifier*) es contraposarien als de (15), on el constituent dislocat és una frase quantificada, és a dir, on el quantificador modifica un nom: ara el clític de represa és obligatòriament present.

- (15) a. *Qualche sbaglio, ogni tanto, *(lo) fa anche Gianni.*
 b. *Alcune cartoline, *(le) ho ricevute anch'io.*

L'explicació del contrast que Cinque (1990) ofereix apella, en primer lloc, a una diferència estructural. Mentre que els quantificadors simples de (14) serien el cap de les seves FNs, a les frases quantificades de (15) funcionarien com a especificadors del nominal (cf. [16]).

- (16) a. Quantificador simple: $[_{FN} [_{FQ} Q]]$.
 b. FNs quantificades: $[_{FN} [_{FQ} Q] [_{N} N]]$.

En conseqüència, les FNs quantificades es comporten més aviat com a noms que com a veritables quantificadors i, en aquest sentit, l'aparició del clític resulta previsible. Aquest fet es correlaciona amb una interpretació referencial del constituent a Top. Ara bé, com és que a (14) es legitima una presumpta estructura de CLLD d'objecte sense el clític de represa corresponent? Per a Cinque, el quantificador dislocat funciona com a operador propi que lliga-A' la categoria buida en posició argumental. És a dir, la configuració que es dona és d'operador-variable i així el clític esdevé superflu. És més, quan un quantificador nu dislocat concorre amb un clític, ja no se n'obté la interpretació no-referencial característica de l'operador, sinó la referencial, l'específica.

Cinque creu trobar suport per a aquesta anàlisi de (14-15) en el fet que, tenint en compte el caràcter no-referencial del quantificador, la relació

entre l'antecedent i la categoria buida sigui sensible a les restriccions d'illa dèbil (*weak island*). Dit d'una altra manera, la configuració resultant correspon a una cadena de recció per antecedent (*antecedent-government chain*) i no pas a una cadena de lligam (*binding chain*, el cas d'una CLLD on, per dir-ho així, el constituent dislocat és una expressió referencial):

- (17) a. * *Qualcosa, mi chiedo chi potrà fare.*
 b. * *Qualcosa, se ne è andato senza fare.*

Ara bé, si traslladem aquestes dades al català o a l'espanyol,⁸ la situació deixa de ser tan diàfana i sembla necessari introduir matisacions. Comencem amb les frases quantificades de (18-20):⁹

- (18) a. Algun error, el Carles *(l)'ha comès, en la seva vida.
 b. Algun error (*(l)'haurà comès, el Carles, en la seva vida.
- (19) a. Alguns llibres, *(els) he pispat, la resta me'ls van regalar.
 b. Alguns llibres (*(els) deu haver comprat, quan ve tan carregat.
- (20) a. Moltes revistes, *(les) compra només per la portada.
 b. Moltes revistes (*(les) deu llegir, perquè ja n'ha tornat comprar mitja dotzena.

Casos com aquests palesen, d'una banda, que l'aparició del clític no és exigida automàticament per la «dislocació» d'una frase quantificada corresponent a un objecte *i*, de l'altra, que també podem obtenir una interpretació no-referencial –quantificacional– del sintagma nominal anteposat (casos *b* de [18-20]). Aquesta interpretació, però, va lligada a les estructures sense clític.

8. Emprarem indistintament dades del català i de l'espanyol sota l'assumpció que en aquests casos les generalitzacions que fem resulten vàlides per a totes dues llengües. Això és independent del fet que algunes construccions de les presentades puguin semblar més naturals o més productives en una llengua que en l'altra.

9. Fixeu-vos que en els casos *b* no introduïm la coma entre el constituent davantejat i la resta de l'oració. Amb això volem indicar que la baixada de la corba entonacional en aquest punt que és usual en els casos *a* resulta impossible en els casos *b*.

Pel que fa als quantificadors simples dislocats a l'esquerra, el català i l'espanyol sembla que exclouen la possibilitat de forçar-ne una lectura referencial mitjançant un clíctic:¹⁰

- (21) a. Algú (*el) trobarà, la Roser, per casar-s'hi.
b. *A alguien (*lo) veremos, esta noche.*
- (22) *Algo (*lo) compraremos, en las rebajas.*
- (23) a. Molt no (*ho) ha fet, per la causa.
b. *Mucho (*lo) debe de gastar, para llevar ese tren de vida.*
- (24) a. Poc (*ho) ha fet, per tots nosaltres.
b. *Poco (*lo) dijo en su favor.*
- (25) Res no (*ho) farà, en aquestes condicions en què es troba

A diferència del que s'observa en italià, el comportament d'aquests quantificadors simples no es pot atribuir a la impossibilitat de ser represos per un pronominal dins de la mateixa clàusula complexa o dins del discurs:

- (26) * *Qualcosa, farò anch'io. Ma non so se farlo oggi.*
- (27) No mengis res, perquè *ho* treuries.
- (28) *Algo haré para cenar. Pero todavía no he empezado a prepararlo.*

En el cas de dislocació de l'expressió quantificacional del català *alguna cosa*, equivalent a l'espanyol *algo*, excepcionalment obtenim una interpretació referencial o específica quan concorre el clíctic de represa, perquè aleshores funciona com a frase quantificada:

10. Construccions com aquestes es poden considerar relativament marcades perquè van lligades a una expressió lleugerament emfàtica, però són molt utilitzades en la llengua parlada.

- (29) a. Alguna cosa hi compraré, a les rebaixes.
 b. Alguna cosa, segur que la compraré, aquesta vegada.

Creiem que hi ha prou raons per a posar en dubte l'anàlisi segons la qual els quantificadors simples es troben realment en posició de dislocació, és a dir, a Top. Això ho corrobora el fet que el seu comportament sintàctic i la seva interpretació siguin idèntics als de les frases quantificades sense el correlat d'un clític que hem vist a (18b-20b). La nostra proposta considera que en tots aquests casos els quantificadors i les frases quantificades són situats a [Esp, FComp] com a veritables operadors que lliguen una variable en posició argumental. En aquest aspecte han de comparar-se a les estructures de Topicalització o Moviment de Focus, amb l'única diferència que no resulta imprescindible l'èmfasi entonacional sobre el constituent per a dotar l'estructura de força quantificacional.¹¹ Tot això adquireix ple sentit des de l'òptica que exclou la possibilitat de tenir operadors sintàctics autèntics (no-referencials, lligadors d'una variable intraoracional) dislocats a Top.

Hi ha tot un seguit de constatacions que abonen la hipòtesi que ara apuntàvem:

(i) Si bé l'ordre dels constituents dislocats, quan n'hi ha més d'un, sembla irrellevant (30, 32), l'aparició d'un quantificador en aquesta mena d'estructures requereix la seva adjacència estricta al primer constituent de la clàusula pròpiament dita (FComp) (31, 33).

- (30) a. Els testos, a la finestra, no els hi posaria.
 b. A la finestra, els testos, no els hi posaria.
- (31) a. A la finestra, res no hi posaria.
 b. *Res, a la finestra, no hi posaria.

11. CINQUE 1990, 183, nota 25, precisa que per a les estructures amb un quantificador dislocat sense represa de clític «*the pertinent reading is the one that has the usual CLLD contour and no focus associated with the left-peripheral NP. This reading should thus be distinguished from a second (irrelevantly possible) topicalization reading*». Davant de les dades del català i de l'espanyol presentades a (17-24), podem afirmar que estem parlant de la mateixa lectura rellevant, tot i que arribem a una conclusió divergent de la seva.

- (32) a. La seva amant, al club, no la hi portarà pas.
 b. Al club, la seva amant, no la hi portarà pas.
- (33) a. Al club, algú hi portarà.
 b. *Algú, al club, hi portarà.

En aquest sentit, el quantificador funciona de manera paral·lela a com ho fan els focus, els quals obligatòriament han de seguir el constituent dislocat, però mai no poden precedir-lo:

- (34) a. A la finestra, TESTOS hi posaria.
 b. *TESTOS, a la finestra, hi posaria.

(ii) La intervenció d'un subjecte lèxic entre el quantificador *dislocat* i el verb dóna resultats agramaticals (cf. [35]), cosa que no passa amb les CLLDs autèntiques (cf. [36]).¹² Això ens fa pensar que ens trobem davant d'un cas més d'anteposició del verb (versemblantment, a C^o) que té com a desllorigador la presència d'un operador a FComp (interrogatives, Topicalitzacions, etc.):

- (35) a. Algú (*els exploradors) trobaran.
 b. A algúien (*la policia) detendrá.

- (36) Aquell criminal de guerra, els exploradors el van trobar al mig de la selva.

(iii) De la mateixa manera que no poden concórrer dos elements focalitzats en una clàusula (cf. CALABRESE 1984), la coaparició d'un quantificador *dislocat* i un constituent focalitzat resulta impossible:

- (37) (*LA ROSER) algú (*LA ROSER) trobarà (*LA ROSER), per casar-s'hi.

D'altra banda, el darrer constituent que ocupa una posició interna a FInfl (és a dir, que no està dislocat a la dreta) tendeix a interpretar-se com a

12. Per a una observació descriptiva similar en relació amb l'italià, vegeu BENINCÀ 1986.

focus contrastiu (focus *in situ*) encara que no dugui cap èmfasi entonacional. Des de l'anàlisi que proposem es prediu que un quantificador *dislocat* resultarà incompatible amb qualsevol altre constituent postverbal que no hagi estat desplaçat a la dreta. Les dades ratifiquen aquesta predicció:

- (38) a. Algú hi trobarem, a la Rambla.
b. */ Algú trobarem a la Rambla.
- (39) a. Alguns llibres deu haver comprat, l'Oriol.
b. */ Alguns llibres deu haver comprat l'Oriol.
- (40) a. Poc hi ha dedicat, l'alcalde, a l'habitatge.
b. */ Poc ha dedicat a l'habitatge, l'alcalde.

(iv) Si prescindim del fet que les construccions amb *parasitic gaps* donen resultats força marginals en català i en espanyol, en alguns casos de *dislocació* de quantificadors sembla que tenim una variable autèntica que permetria la legitimació d'aquesta mena de categories buides:

- (41) *Estos senadores, mucho han aprobado e sin haber analizado e detenidamente.*
- (42) *Estoy seguro de que a alguien echarán e sin haber contratado e siquiera.*

(v) Un aspecte que Cinque passa per alt al seu estudi és l'opcionalitat absoluta de Tòpic, reflectida ja a les regles de reescriptura proposades a Chomsky (1977) per a la generació d'aquesta posició (vegeu nota 3). Quan els elements a Top corresponen a algun argument subcategoritzat, en són una rèplica i no pas els seus llicenciadors (ROSSELLÓ 1986). Per tant, l'elisió del constituent dislocat no pressuposa la agramaticalitat de l'estructura, que és *autosuficient*. Ara bé, si eliminem un quantificador presumptament dislocat, la construcció esdevé del tor agramatical, per la violació del Criteri- θ :

- (43) (La teva xicota,) la deuen haver seduït, hores d'ara.
- (44) (Algú)* deuen haver seduït, hores d'ara.

Tot aquest conjunt d'arguments concorda amb la idea que a Top no podem tenir veritables operadors i que, en els casos on aparentment passa això, o bé el suposat operador no funciona com a tal (perquè adquireix una interpretació referencial/específica, que s'evidencia amb l'obligatorietat del clític intraoracional), o bé el que hi ha en joc no és una dislocació, sinó una configuració quantificacional d'operador-variable assimilable a la Topicalització. Com intentarem demostrar a les seccions 3 i 4, aquesta conclusió pot donar compte de l'estructura i de la interpretació d'algunes construccions relacionades de manera més o menys directa amb les *dislocacions* de quantificadors.

3. Quantificadors intraoracionals i extraoracionals

A partir, bàsicament, d'una anàlisi de Pesetsky (1982) per als objectes en genitiu d'oracions negatives en rus —i d'altres construccions paral·leles—, que tenen un correlat gairebé immediat en les estructures del català on trobem el clític *en* com a parella d'un quantificador, Rosselló (1986) fonamenta la hipòtesi que, en les llengües romàniques irrestrictivament pro-drop, els quantificadors pre-verbals (no focalitzats) i postverbals dislocats són QI (en la tipologia de HORNSTEIN 1984),¹³ mentre que aquells quantificadors que a l'estructura-S apareixen intraoracionalment (no dislocats, darrere del verb) s'han de considerar QII. Sembla indiscutible que l'expressió quantificada *molts*, a (45), rep una lectura diferent segons que ocupi una posició dislocada o no. Així, a (45a), on el quantificador es troba incontrovertiblement a Top, lliura una interpretació específica i té abast màxim sobre *cada dia*. En canvi, a (45b) el quantificador parella

13. A grans trets, els QII corresponen als quantificadors del tipus [+quantificador, +operador] que formen estructures d'operador-variable un cop aplicada l'elevació de quantificador (*Quantifier Raising*, QR) a la Forma Lògica. En canvi, els QI (termes) serien [+quantificador, -operador] i, per tant, no se sotmetrien a QR. Conseqüentment, el seu comportament s'assembla d'alguna manera al dels noms i disposen sempre d'abast llarg, ja que la quantificació s'esdevé a l'interior de la FN de què formen part (cf. HORNSTEIN 1984, DOBROVIE-SORIN 1990).

d'*en* rep una lectura indefinida/no-específica i el seu abast en relació amb l'altre quantificador és curt.

- (45) a. Molts els veig cada dia.
b. En veig molts cada dia.

El mateix contrast es repeteix, tant en català com en espanyol, quan l'expressió quantificada sense un cap nominal correspon a un subjecte de verb ergatiu:

- (46) a. Molts vénen cada dia.
b. En vénen molts cada dia.
- (47) a. *Muchos vienen cada día.*
b. *Vienen muchos cada día.*

El quantificador pre-verbal de (46a) i de (47a) rep la mateixa interpretació i té el mateix abast que a (45a), tot i que ara no hi ha cap clític de represa que en faci evident la dislocació. De tota manera, el paral·lelisme és total si acceptem que la flexió verbal actua com un autèntic clític de subjecte (cf. RIZZI 1982 I FERNÁNDEZ SORIANO 1989a).

Aquesta caracterització de les dades permet afirmar a Rosselló que els contrastos apuntats revelen una distinció categorial: les expressions quantificades dels casos *a* dels exemples comentats són FNs (QI, per tant), mentre que les dels casos *b* constituïrien FQs (QII, que lliuren la interpretació característica d'operador-variable). En català l'aparellament sistemàtic dels casos *b* amb el clític *en* n'ofereix una prova més. Quan el quantificador acompanya un cap nominal lèxic amb el qual concorda, tenim una FN i el clític *en* resta exclòs.

- (48) Enⁱ veig [_{FQ} [_Q molts] --i].
- (49) Veig [_{FN} molts [_N errors]].

Les configuracions de quantificació de tipus II intraoracional es restrin-

girien a la posició d'argument intern del verb, ja que pot justificar-se degudament la impossibilitat que una FQ sigui subjecte d'una predicació (remeto a la discussió de ROSSELLÓ 1986 per a aquest aspecte en concret):

(50) *Enⁱ descobriran els errors molts --i

Si entenem la coindexació entre el tòpic i una posició argumental de la clàusula com l'establiment a FL' d'una relació de predicació més entre un subjecte (el constituent a Top) i un predicat que conté una variable de predicació (generalment, la cadena clíctic-*pro*),¹⁴ comencem a entendre per què les FQs no poden ocupar la posició de Top: senzillament no poden actuar com a subjectes de predicació tampoc en aquest cas.

És per això que les expressions quantificades que apareixen preverbalment totes soles a (45-47) són reinterpretades categorialment com a FNs. Però la reinterpretació resta limitada a aquells casos en què el quantificador disposa de prou trets nominals com per a constituir el cap d'una FN. Rosselló argumenta que és el tret de plural el que llicencia secundàriament la possibilitat de recategorització de les expressions quantificades sense nom i sense represa de clíctic:

- (51) a. Molts arribaren tard.
 b. * Molt surt avui, de gas.
 c. * Molta raja avui, d'aigua.
 d. * Prou/Més surt.
 e. * Gens (d'aire) (no) passa.

La predicció que se'n deriva és que aquests quantificadors sense trets nominals de plural resultaran igualment inviàbles com a subjectes autèntics en posició postverbal, i les dades de (52-53) ho confirmen:¹⁵

14. Per a implementacions diverses d'aquesta idea, vegeu HURTADO 1986, 1989a,b, SUÑER 1986, IATRIDOU 1990.

15. Assumeixo que la posició bàsica del subjecte en català és postverbal (ROSSELLÓ 1986, SOLÀ 1989, BONET 1990) i que tot subjecte pre-verbal és dislocat, si no és que hagi estat focalitzat.

(52) * No l'ha entès gens de públic.

(53) * *Lo sabe algo de gente.*

Dins de les coordenades de la interpretació de Rosselló (1986) que tot just hem exposat, creiem que reben una explicació natural contrastos com els de (54):

- (54) a. Moltes vindran.
 b. * Moltes en vindran.
 c. En vindran.

La agramaticalitat de (54b)¹⁶ la provoca un conflicte entre les interpretacions del quantificador a Top i del quantificador intraoracional parella d'*en*: el constituent dislocat només es pot interpretar com a FN definida (o QI), mentre que la presència intraoracional del clíctic genitiu possibilita solament una interpretació quantificacional indefinida (QII). En efecte, si prescindim del Tòpic com a (54c), la frase torna a ser bona.

El comportament d'aquestes estructures quan involucren una negació sembla contradir en principi la línia d'anàlisi proposada, però intentarem demostrar que, de fet, s'ajusta a les prediccions. L'oració corresponent a (54b) esdevé bona sota els efectes de la negació:

- (55) a. Moltes no arribaran.
 b. Moltes no n'arribaran.

Cal fer constar primerament el contrast interpretatiu. A (55a) el quantificador actua com un veritable constituent dislocat i no cau sota l'abast de la negació: la lectura que s'obté és la de *moltes no*. En canvi, a (55b) el quantificador sí que es troba sota l'abast de *no* i, per tant, la interpretació que lliura és la de *no moltes*, cosa que ens fa pensar que *no* ens trobem davant d'un cas de dislocació real de quantificador. En aquesta direcció

16. És irrellevant aquí la lectura on el clíctic *en* constituïria la pronominalització d'una FP d'origen introduïda per *de*.

apunta el contrast de (56), on la intervenció d'un altre constituent dislocat dóna un resultat agramatical:

- (56) a. Molts, a la vellesa, no hi arribaran.
 b. * Molts, a la vellesa, no n'hi arribaran.

Així doncs, temptativament proposem d'analitzar (55b) com un cas comparable al dels quantificadors simples en posició de [Esp, FComp] (cf. §2).¹⁷ El fet que a (56b) aquesta possibilitat hagi de ser descartada per la interpolació d'un altre sintagma dislocat i que el resultat sigui precisament agramatical referma la hipòtesi. D'altra banda, els exemples de (56) exigeixen una explicació paral·lela a la que donàvem per al contrast de (54a,b).

4. *Nominals sense determinant a Top*

Tot i que a primer cop d'ull podria no semblar prou clar que les construccions amb un nominal sense determinant dislocat a l'esquerra tinguin una relació directa amb la dislocació de quantificadors, Contreras (1986) explica els casos de (57) a partir de l'assumpció que a l'especificador de la FN *café* hi ha un quantificador buit que hauria de ser regit pròpiament (cf. [58]). Si bé a (57a) aquesta categoria resultaria regida pròpiament en posició argumental, en el cas de (57b) la gramaticalitat caldria atribuir-la al fet que els Tòpic no obeeixen el Principi de les Categories Buides (PCB, o ECP).

- (57) a. *No hay café.*
 b. *Café, no hay.*
 (58) [_{FN} [_{FQ} e] N'].

17. Queda per explicitar per què la negació possibilita aquesta estratègia. De fet, els efectes de la negació en algunes de les estructures estudiades al llarg d'aquestes pàgines resulten difícils de sistematitzar. La resposta tindrà a veure sens dubte amb la interacció entre la negació i el focus de l'oració. Però una anàlisi detallada d'aquestes qüestions ens portaria més enllà de l'abast del treball present.

Ara bé, davant del contraexemple que li suposa (59) ha d'estipular que en aquest cas la FN pre-verbal és adjuntada a O¹⁸ i que, a diferència dels tòpics, les adjuncions sí que estarien sotmeses al PCB: en aquest cas, doncs, la categoria buida en qüestió no seria pròpiament regida i aleshores incorreria en una violació del principi esmentat. És obvi que es tracta d'una explicació plenament *ad hoc*.

(59) * *Café, es caro.*

Les construccions com les de (60), Jaeggli (1982) les analitza com a Topicalitzacions on un PRO generat en posició argumental es mou fins al Comp c-comandat immediatament pel Top que conté el nominal sense determinant. Aquest PRO haurà de ser [-definit] per tal que concordi amb el constituent [-definit] en posició de Top. El clític quedaria exclòs perquè altrament absorbiria la recció-s i la traça no seria regida pròpiament. D'aquesta interpretació, però, es desprèn que l'estructura hauria de ser sensible a les restriccions d'illa, contràriament als fets (*cf.* [61]).¹⁹

(60) *Dinero, me parece que Juan no tiene.*

- (61) a. *Dinero, conozco a una familia que no tiene.*
 b. *Dinero, que no tengamos, no me preocupa.*
 c. ²³*Dinero, me marcharé aunque no tenga.*
 d. *Dinero, me preguntaron quién tenía.*

Tant Suñer (1986) com Fernández Soriano (1989b) estan d'acord a considerar que les estructures de (60-61) són casos de dislocació on l'element anafòric en posició argumental és *pro* i no hi ha moviment implicat.

18. CONTRERAS 1986 assumeix que l'espanyol és una llengua VOS.

19. És evident que els exemples de (60a-c), si es tracta realment de casos de CLLD, contradirien l'anàlisi de CINQUE 1990 en el sentit que la relació entre l'element dislocat i la posició argumental intraoracional sembla no ser totalment sensible a les restriccions d'illa forta (FN complexa, subjecte oracional, adjunt adverbial). D'altra banda, no tenim cap argument de pes per a defensar que aquests són casos de HTLD i no de CLLD, si no és la pròpia violació de les restriccions d'illa forta.

Avalant aquesta segona constatació, Suñer posa de relleu el fet que no es detecta el davantejament de verb característic de les estructures de moviment (*cf.* [62]).

- (62) a. *Contrariedades, todo el mundo tiene.*
 b. *Oportunidades, todos piensan que hay.*
 c. *Cerveza helada, el mesonero dijo que no había.*

Suñer ha d'assumir que la identificació d'aquesta categoria la duu a terme, de manera «més tènue», el constituent dislocat a nivell de FL. Però, tenint en compte l'opcionalitat de Top, què identifica el *pro* quan el constituent dislocat no hi és? Clarament, l'oració continua essent bona mentre el referent de l'objecte buit sigui recuperable en el discurs. D'altra banda, Fernández Soriano fa referència als *pro* d'objecte estudiats a Rizzi (1986), però ignora que els objectes buits de les construccions amb un nominal nu dislocat no reben una interpretació genèrica (*cf.* [63]), sinó una interpretació quantificacional indefinida.

- (63) Aquestes pastilles posen *pro* content.

Encara en relació amb casos assimilables als que hem considerat fins ara, Campos (1986) postula que els objectes directes indefinits de l'espanyol poden ser nuls gràcies al fet que la categoria buida en posició argumental és identificada com la traça d'un operador buit que es mou de manera cíclica a la sintaxi. És a dir, sense fer-ho explícit, l'autor assumeix que es tracta d'un operador-*qu* i per aquesta raó intenta demostrar que, en aquells contextos on l'extracció de l'operador violaria Subjacència, els objectes indefinits són efectivament impossibles. Segons el nostre parer, i sense voler entrar en detalls, la utilització dels exemples sobre els quals recolza la seva argumentació és incorrecta: quan el judici de gramaticalitat no és del tot qüestionable (vegeu, a tall d'exemple, [64], on l'asterisc és seu), sempre es pot crear una altra estructura paral·lela que resulta perfecta. Tot fa pensar que el que hi ha implicat en els casos que estudia no és un problema de Subjacència.

- (64) a. *¿Encontraron entradas para la película?*
 b. *Sí, encontramos e.*
 c. * *Sí, pudimos entrar al cine porque (efectivamente) encontramos e.*

La raó per a incloure l'anàlisi de Campos (1986) en aquesta discussió és que les estructures que tracta vénen a ser casos equiparables als de dislocació d'un nominal sense especificador lèxic, però on el constituent dislocat no apareix perquè esdevé recuperable a través del discurs. Contrasteu l'exemple (65), procedent del seu treball, amb (66):

- (65) a. *¿Compraste café?*
 b. *Sí, compré e.*
 (66) *(Café), ya he comprado.*

Les dades del català ens posen en la pista de quina pot ser la interpretació correcta d'aquestes construccions: a les oracions catalanes corresponents apareix el clític *en*:

- (67) (De) *café*, diria que ja en vaig comprar.
 (68) (De) *vídeos*, sé que en pirateja.

La presència del clític exigeix per a l'objecte buit la lectura indefinida i no específica característica dels QII, com ja hem vist anteriorment. Seguint la proposta de Rosselló (1986), argüirem que la quantificació existent en aquestes construccions no és a Top (contràriament al que postula CONTRERAS 1986), sinó a la clàusula incrustada, on un quantificador abstracte crea una configuració d'operador-variable després de l'aplicació de QR. L'expressió nominal que pot aparèixer opcionalment a Top establiria el domini d'entitats de la quantificació. Però per tal que l'estructura sigui bona, el nominal a Top no pot anar acompanyat d'un quantificador (*cf.* [69]), tret del cas en què la reinterpretació categorial com a FN és possible i es legitima una configuració no quantificacional (*cf.* [70b], on l'única lectura vàlida del constituent a Top és l'específica, tal com posa de relleu la presència del clític *els*):

- (69) * Molt (de *café*), diria que ja (en) vaig comprar.

- (70) a. * Molts (vídeos), sé que (en) pirateja.
 b. Molts (vídeos), sé que els pirateja.

Aquesta constatació s'adiu perfectament amb la conclusió a què havíem arribat en les seccions prèvies, segons la qual la posició de Top no implica mai quantificació autèntica.

5. Conclusions

Després de valorar amb deteniment el conjunt de dades aportat al llarg del treball i d'articular-les a l'entorn de la hipòtesi que des de Top no es pot donar quantificació veritable —en el sentit que un operador en aquesta posició lligui una variable—, no sembla tan arriscat qüestionar l'argument basat en els quantificadors *dislocats* que Cinque (1990) proposa en suport de la seva anàlisi per a les CLLD i, més generalment, per a les dues classes fonamentals de dependències A'. Si bé és cert que a Top trobem elements que lèxicament caracteritzem com a quantificadors, hem comprovat que en aquests casos no actuen com un operador i són reinterpretats com a FNs dislocades que no possibiliten la interpretació quantificacional de la seva rèplica intraoracional. Alhora, no resulta prou acurada l'afirmació que els quantificadors nus i les FNs quantificades presenten una correlació sistemàtica amb una estructura quantificacional i una altra de no quantificacional, respectivament. Així doncs, el cas crucial de *dislocació* d'un quantificador que llicencia un objecte buit incompatible amb un clíctic de represa, construcció clau que Cinque utilitza per demostrar que les CLLDs no són resultat de moviment, ha de ser entès com a estructura anàloga a la Topicalització, on el quantificador o la frase quantificada es troben a [Esp, FComp], la posició pròpia dels operadors sintàctics (elements qu-, constituents focalitzats, etc.). Aquest fet explica per què aquests exemples es comporten com si es tractés d'estructures de moviment: són casos de quantificació real.

JOSEP QUER

Universitat Autònoma de Barcelona

BIBLIOGRAFIA

- BENINCÀ 1988 P. BENINCÀ, *L'ordine degli elementi della frase e le costruzioni marcate*, dins L. RENZI (ed.), *Grande grammatica italiana di consultazione*, I (Bolonya, Il Mulino, 1988).
- BONET 1990 E. BONET, *Subjects in Catalan*. Manuscrit inèdit (Cambridge [MA], MIT, 1990).
- CALABRESE 1984 A. CALABRESE, *Multiple Questions and Focus in Italian*, dins W. de GEEST I T. PUTSEYS (eds.), *Sentential Complementation* (Dordrecht, Foris, 1984).
- CAMPOS 1986 H. CAMPOS, *Indefinite Object Drop*, «Linguistic Inquiry», 17.2 (1986), ps. 354-359.
- CHOMSKY 1977 N. CHOMSKY, *On Wh-Movement*, dins P.W. CULICOVER, T. WASSOW i A. AKMAJIAN (eds.), *Formal Syntax* (Nova York, Academic Press, 1977).
- CINQUE 1977 G. CINQUE, *The Movement Nature of Left Dislocation*, «Linguistic Inquiry», 8.2 (1977), ps. 397-412.
- CINQUE 1986 G. CINQUE, *Bare Quantifiers, Quantified NPs and the Notion of Operator at S-Structure*, «Rivista di Grammatica Generativa», 11 (1986), ps. 33-63.
- CINQUE 1990 G. CINQUE, *Types of A'-Dependencies* (Cambridge [MA], The MIT Press, 1990).
- CONTRERAS 1986 H. CONTRERAS, *Spanish Bare NPs and the ECP*, dins I. BORDELOIS, H. CONTRERAS i K. ZAGONA (eds.), *Generative Studies in Spanish Syntax* (Dordrecht, Foris, 1986).
- DOLCI 1986 R. DOLCI, *Algunas construcciones con anteposición de constituyentes oracionales en español: su determinación y análisis sintáctico*. Tesi de llicenciatura (Universit  di Venezia, 1986).
- DOBROVIE-SORIN 1990 C. DOBROVIE-SORIN, *Clitic Doubling, Wh-Movement, and Quantification in Romanian*, «Linguistic Inquiry», 21.3 (1990), ps. 351-397.
- FERNÁNDEZ SORIANO 1989a O. FERNÁNDEZ SORIANO, *Strong Pronouns in Null-Subject Languages and the «Avoid Pronoun Principle»*, «MIT Working Papers in Linguistics», 11 (1989), ps. 228-239.
- FERNÁNDEZ SORIANO 1989b O. FERNÁNDEZ SORIANO, *Tematizaci n, dislocaci n y focalizaci n en castellano*, dins C. MARTIN VIDE (ed.), *Lenguajes formales y lenguajes naturales, IV.2*. (Barcelona, Universitat de Barcelona, 1989).
- HORNSTEIN 1984 N. HORNSTEIN, *Logic as Grammar* (Cambridge, The MIT Press, 1984).
- HURTADO 1986 A. HURTADO, *Sobre las propiedades de la FL'*, «Revista Argentina de Ling stica», 2.2 (1986), ps. 123-150.

- HURTADO 1989a A. HURTADO, *La hipòtesis de la discordancia*, «Revista Argentina de Lingüística», 5.1 (1989), ps. 57-75.
- HURTADO 1989b A. HURTADO, *Las cadenas clíticas*, «Revista Argentina de Lingüística», 5.1 (1989), ps. 77-133.
- IATRIDOU 1990 S. IATRIDOU, *Clitics and Islands Effects*. Manuscrit inèdit (Cambridge [MA], MIT, 1990).
- JAEGGLI 1982 O. JAEGGLI, *Topics in Romance Syntax* (Dordrecht, Foris, 1982).
- PESETSKY 1982 D. PESETSKY, *Paths and Categories*. Tesi doctoral (Cambridge [MA], MIT, 1982).
- RIVERO 1977 M. L. RIVERO, *Topicalization and Wh Movement in Spanish*, «Linguistic Inquiry», 9.3 (1977), ps. 513-517.
- RIVERO 1980 M. L. RIVERO, *On Left-Dislocation and Topicalization in Spanish*, «Linguistic Inquiry», 11.2 (1980), ps. 363-393.
- RIZZI 1982 L. RIZZI, *Issues in Italian Syntax* (Dordrecht, Foris, 1982).
- RIZZI 1986 L. RIZZI, *Null Objects in Italian and the Theory of «pro»*, «Linguistic Inquiry», 17.3 (1986), ps. 501-557.
- ROSSELLÓ 1986 J. ROSSELLÓ, *Gramàtica, Configuracions i Referència. Per una teoria alternativa del PRO-drop romànic*. Tesi doctoral (Universitat de Barcelona, 1986).
- SOLÀ 1989 J. SOLÀ, *Trets i categories lèxiques: Moviment del verb als nusos inflectius*. Tesi de maestratge (Universitat Autònoma de Barcelona, 1989).
- SUÑER 1986 M. SUÑER, *Los pronombres nulos*, «Revista Argentina de Lingüística», 2.2 (1986), ps. 151-166.
- VAN HAAFTEN, SMITS, VAT 1983 T. VAN HAAFTEN, R. SMITS, i J. VAT, *Left Dislocation, Connectedness, and Reconstruction*, dins K. EHLICH i H. VAN RIEMSDIJK (eds.), *Connectedness in Sentence, Discourse and Text* (Tilburg, Katholieke Hogeschool Tilburg, 1983).